

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФАХ

Фахова профілізація «Народні інструменти України»
(бандура, балалайка, гітара, домра, цимбали)

Спеціальність		025 Музичне мистецтво
Галузь знань		02 Культура і мистецтво
Ступінь вищої освіти		Бакалавр
Освітньо-професійна програма		Оркестрова майстерність
Курс		1 – 4
Семестр		1 – 8
Обсяг дисципліни (години / ЄКТС)		720 годин / 24 кредити ЄКТС
Статус дисципліни (обов'язкова / вибіркова)		Обов'язкова
Мова викладання		Українська
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, ім'я по батькові	Мандзюк Любов Сергіївна
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	Кандидатка мистецтвознавства, доцентка
	Посада	Доцентка
	Профіль викладача,	/https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/folk-instruments-of-ukraine/Mandziuk.pdf
	e-mail	liubov.mandziuk@num.kh.ua
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, ім'я по батькові	Костогриз Сергій Олександрович
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	Кандидат мистецтвознавства. доцент
	Посада	Доцент
	Профіль викладача,	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/folk-instruments-of-ukraine/Kostogryz.pdf
	e-mail	sergii.kostogryz@num.kh.ua

Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, ім'я по батькові	Костенко Наталія Євгенівна
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	Кандидат мистецтвознавства. доцент
	Посада	Доцент
	Профіль викладача,	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/folk-instruments-of-ukraine/Kostenko.pdf
	e-mail	nataliia.kostenko@num.kh.ua
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, ім'я по батькові	Доценко Володимир Ігорович
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	Заслужений артист України, професор
	Посада	Професор
	Профіль викладача,	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/folk-instruments-of-ukraine/Dozenko.pdf
	e-mail	volodymyr.dotsenko@num.kh.ua
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, ім'я по батькові	Ткаченко Вікторія Миколаївна
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	Кандидатка мистецтвознавства, доцентка
	Посада	Доцентка
	Профіль викладача,	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/folk-instruments-of-ukraine/Tkachenko.pdf
	e-mail	viktoriia.tkachenko@num.kh.ua
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, ім'я по батькові	Міхеєв Борис Олександрович
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	Заслужений діяч мистецтв України, професор
	Посада	Професор
	Профіль викладача,	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/folk-instruments-of-ukraine/Miheiev.pdf
	e-mail	borys.mikheiev@num.kh.ua
Інформація про	Прізвище, ім'я, ім'я по	Кужба Михайло Дмитрович

викладача	батькові	
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	Доктор мистецтва
	Посада	Старший викладач
	Профіль викладача,	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/folk-instruments-of-ukraine/Kuzhba.pdf
	e-mail	mykhailo.kuzhba@num.kh.ua
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, ім'я по батькові	Сліпченко Ксенія Дмитрівна
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	Доктор філософії
	Посада	Старший викладач
	Профіль викладача,	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/folk-instruments-of-ukraine/Slipchenko.pdf
	e-mail	ksenii.slipchenko@num.kh.ua
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, ім'я по батькові	Мельник Надія Валентинівна
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	
	Посада	Старший викладач
	Профіль викладача,	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/folk-instruments-of-ukraine/Melnik.pdf
	e-mail	nadiia.melnyk@num.kh.ua
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, ім'я по батькові	Кулик Олександр Геннадійович
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	
	Посада	Викладач
	Профіль викладача,	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/folk-instruments-of-ukraine/Kostogryz.pdf
	e-mail	oleksandr.kulyk@num.kh.ua
Анотація		Навчальна дисципліна «Фах» спрямована на опанування здобувачами освіти обсягів знань, вмінь і навичок гри на спеціальному інструменті, що базуються на опрацюванні різностильового народно-інструментального репертуару здобувача, як з викладачем, так і самостійно. Виконання здобувачем освіти широкого комплексу художніх і технічно-

	виконавських завдань відбувається у процесі поглиблення у специфіку виконання творів композиторів різних національних традицій і епох: від епохи Бароко до сучасності. Інтерпретація творів для бандури, балалайки, домри, гітари, цимбалів різних жанрів, епох і стилів залучає здобувача до досягнення як широкого комплексу виконавських завдань, так і до творчого пошуку міждисциплінарних зв'язків.
Мета дисципліни	Підготовка висококваліфікованих фахівців-виконавців, які гармонійно володіють художньою та технологічною сферами музично-виконавської майстерності. На основі залучення до світової та вітчизняної скарбниці музичної культури, у здобувачів освіти формуються індивідуальні інструментально-виконавські навички і художньо-естетичний світогляд майбутніх фахівців.
Програмні результати навчання	ПРН1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності. ПРН2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри (ансамблевого/хорового співу), репетиційної роботи та концертних виступів. ПРН3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити. ПРН5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію. ПРН8. Здійснювати викладання гри на інструменті з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.
Загальні компетентності	ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК7. Здатність бути критичним і самокритичним ЗК8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК9. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями. ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК12. Здатність працювати автономно.

Фахові (спеціальні) компетентності	СК1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності. СК2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності. СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності теорії та практики музичного мистецтва. СК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності. СК9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу. СК11. Здатність оперувати професійною термінологією. СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків. СК17. Здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності. СК18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.
Зміст навчальної дисципліни	Зміст навчальної дисципліни <u>1 курс</u> 1 Семестр Програма від 15 хвилин: класичний або романтичний твір великої форми (концерт, соната, сюїта, варіації, рондо); віртуозний твір; кантиленна п'єса; поліфонічна п'єса. 2 Семестр I. Технічний матеріал: Гами, вправи, етюди. II. Художній матеріал: два різнохарактерні твори та один твір, що повторюється з попереднього репертуару; твір великої форми (концерт, соната, сюїта, варіації, рондо); віртуозний твір; кантиленна п'єса; поліфонічна п'єса. <u>2 курс</u> 3 Семестр I. Технічний матеріал: Гами, вправи, етюди. II. Художній матеріал: два різнохарактерні твори та один твір, що повторюється з попереднього репертуару; твір великої форми (концерт, соната, сюїта, варіації, рондо); віртуозний твір; кантиленна п'єса; поліфонічна п'єса 4 Семестр I. Технічний матеріал: Гами, вправи, етюди. II. Художній матеріал: два різнохарактерні твори та один твір, що повторюється

	з попереднього репертуару; твір великої форми (концерт, соната, сюїта, варіації, рондо); віртуозний твір; кантиленна п'єса; поліфонічна п'єса. <u>3 курс</u> 5 Семестр I. Технічний матеріал: Гами, вправи, етюди. II. Художній матеріал: два різнохарактерні твори та один твір, що повторюється з попереднього репертуару; твір великої форми (концерт, соната, сюїта, варіації, рондо); віртуозний твір; кантиленна п'єса; поліфонічна п'єса. 6 Семестр I. Технічний матеріал: Гами, вправи, етюди. II. Художній матеріал: два різнохарактерні твори та один твір, що повторюється з попереднього репертуару; твір великої форми (концерт, соната, сюїта, варіації, рондо); віртуозний твір; кантиленна п'єса; поліфонічна п'єса. 4 курс 7 Семестр I. Технічний матеріал: Гами, вправи, етюди. II. Художній матеріал: два різнохарактерні твори та один твір, що повторюється з попереднього репертуару; твір великої форми (концерт, соната, сюїта, варіації, рондо); віртуозний твір; кантиленна п'єса; поліфонічна п'єса. 8 Семестр I. Технічний матеріал: Гами, вправи, етюди. II. Художній матеріал: два різнохарактерні твори та один твір, що повторюється з попереднього репертуару; твір великої форми (концерт, соната, сюїта, варіації, рондо); віртуозний твір; кантиленна п'єса; поліфонічна п'єса. Тематика індивідуальних занять з дисципліни, що пропонуються до вивчення під час занять: Тема 1. Складові якісного прочитання авторського тексту та опанування фактури музичного твору на етапі його розбору. Тема 2. Акцентуація уваги студента на навичках уважного ставлення до аплікатури, під час розбору поліфонічного твору барокової доби. Тема 3. Робота над аплікатурою у поліфонічних творах з метою досягнення зручності виконання, а також артикуляційної та інтонаційної виразності звучання.
--	--

	Тема 4. Типовість та особливості форми твору, що вивчається. Тема 5. Специфіка музичної мови поліфонічного твору барокової доби. Тема 6. Опанування вправ для подолання труднощів поліфонічного голосоведіння. Тема 7. Робота над розвитком технічних можливостей студента з урахуванням рівня його попередньої підготовки та індивідуальних фізично-моторних якостей. Тема 8. Опрацювання окремих елементів музичного твору. Тема 9. Особливості і послідовність роботи над творами віртуозного складу. Тема 10. Робота над проблемами слухо-рухової координації, опрацювання вправ на матеріалі твору, що вивчається. Тема 11. Робота над вдосконаленням артикуляційних навичок здобувача освіти, спрямованих на технічно якісне втілення фактури. Тема 12. Робота над фактурою, як комплексом засобів музичної виразності. Тема 13. Темпо-ритмічні жанрові особливості танців у старовинних сюїтах, подолання проблем виконання мелізматики. Тема 14. Опанування формою через засоби музичної виразності при виконання варіацій. Тема 15. Робота над рішеннями прийомів звуковидобування в залежності від стилістичних і жанрових ознак тематизму. Тема 16. Робота над комплексом засобів для переконливого втілення романтичного стилю. Тема 17. Розвиток музичного мислення та уявлень студента шляхом пошуку асоціацій та паралелей з літературними та живописними творами при розгляданні того чи іншого музичного твору. Тема 18. Робота над особливостями творів малої форми, їх ритмічними, штриховими та динамічними особливостями з урахуванням вимог стилю і жанру. Тема 19. Активізація самостійності творчих, інтерпретаторських рішень, виконавської ініціативи учня. Тема 20. Виховання навичок цілісного виконання музичного твору розгорнутої форми. Тема 21. Розвиток тембрального уявлення, колористичних можливостей фактури при виконанні творів малої форми. Тема 22. Стилiстичнi та жанровi особливостi творiв українських композиторiв ХІХ – першої половини ХХ століття.
--	---

	Тема 23. Виявлення виконавського комплексу засобів виразності у творах класичного стилю. Тема 24. Робота над особливостями артикуляції та орнаментики у творах класичного стилю. Тема 25. Виявлення специфіки комплексу засобів музичної виразності у творах композиторів-імпресіоністів. Тема 26. Вміння досягати відповідність тому чи іншому стилю через певні прийоми звуковидобування. Тема 27. Акцентуація уваги студента на стильових ознаках технічних формул, притаманних тому чи іншому стилю епохи, штрихів, аплікатури та індивідуальним композиторським особливостям музичної тканини. Тема 28. Типові закономірності музичної мови, композиційної структури та драматургії сонат старовинних композиторів. Тема 29. Контроль за виконанням самостійно вивченої п'єси. Тема 30. Виконавське втілення стилю, жанру та індивідуальної суттєвості твору.
Види занять	Індивідуальні заняття, самостійна робота
Методи навчання	Практичний метод (індивідуальні заняття); наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій); самостійна робота (розв'язання завдань, виконання вправ). У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти відвідують індивідуальні заняття з педагогом. У процесі самостійної роботи здобувачі використовують запропоновані методи роботи.
Форми та методи оцінювання	Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. Поточний контроль (60 балів): індивідуальна презентація виконавської роботи на академічному концерті, індивідуальні заняття, робота на практичному занятті, ситуаційні вправи. Підсумковий семестровий контроль (40 балів): Індивідуальна презентація виконавської роботи на заліку, екзамені: 1, 3, 5, 7 семестр: залік (виконання програми, сумарною тривалістю – 15-20 хвилин); 2, 4, 6 семестр: екзамен 8 семестр: атестаційний екзамен (виконання програми до атестації). Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної

	дисципліни й отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 20 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.
Особливості та політики дисципліни	Під час вивчення навчальної дисципліни викладач та здобувачі комунікують завдяки таким засобам, як: Moodle, листування через e-mail, посилання на google- диск, Messenger, Google Meet (відеотелефонний зв'язок), документи Google (онлайн-текстовий редактор). Від студентів очікується регулярне відвідування усіх видів занять згідно з розкладом. Порядок повторного проходження контрольних заходів та ліквідації академічної заборгованості визначено Положенням про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. Необхідною вимогою під час навчання є дотримання академічної доброчесності (списування під час поточного та підсумкового контролю заборонено (в т.ч. і з використанням гаджетів). В університеті панують взаємоповага, шанобливість, чесність.
Рекомендовані джерела інформації	Баран Т. Цимбали та музичний професіоналізм: підручник. Львів : Афіша, 2008. 224 с. Вітошинський Л. Про мистецтво гри на гітарі / Л. Вітошинський ; [пер. з німецької Л. Мельник]. – Львів : БаК, 2006. – 284 с. Іванніков Т. П. Гітарне мистецтво ХХ століття як феномен творчості : монографія. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2018. 392 с. Бібліограф.: 536. Інтерпретуємо твори Бориса Михеєва. Перекладення для цимбалів : навчальний посібник. Укладачі О.О. Костенко, О.П. Юрченко. Харків : «Факт», 2021. 92 с. Костенко О. Концертні твори для цимбалів: навчальний посібник. Укладач О.О. Костенко. Ч. 2. Харків, 2016. 145 с. Матвійчук Л. Д. Шлях до майстерності кобзиста : навч. посібник / Л. Д. Матвійчук. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005. – 152 с. Михеєв Б. Акустичні закономірності звукоутворення на домрі. [Текст]: – Х.: ОНМЦ, 2002 – 89 с. Михайленко М. П. Методика викладання гри на шестиструнній гітарі. Київ : «Ровно», 2003. 248 с. Пташенко С. В. (2021). Специфіка пісенно-танцювальної жанровості у творах для баяну

	композиторів кафедри народних інструментів ХНУМ імені І.П.Котляревського. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. (59), 67–88. https://intermusic.kh.ua/vypusk59/problem_59_5_ptashenko.pdf Стрілець А. М. (2021). Концертно-педагогічний репертуар Харківської баянної школи в жанрово-стильовій динаміці. Аспекти історичного музикознавства. До 95-річчя кафедри народних інструментів України, (22), 7–27. https://aspekty.kh.ua/vypusk22/22_aspekt_1_strilets.pdf Ткаченко В.М. / Методичні рекомендації для студентів ВНЗ культури і мистецтва спеціалізація «Народні інструменти»: «Гітарний стиль Р. Дієнса (на прикладі сюїти «Пам'яті Віла-Лобоса»)» /Харк. нац. унів. мистецтв імені І. П. Котляревського ; Автор-уклад. Ткаченко В. М. — Х. : ХНУМ, 2015.— 28 с. Юрченко О. Жанрово-стильові засади професійного цимбального мистецтва України : дис. ... канд. мист : 17.00.03. Харків, 2015. 222 с. Herencsar V. Cimbalomos osök nyomaban. 1.kötet. Allaga Geza. Budapest, 2001. 126 ol.
--	--

Силабус розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Фах», затвердженої науково-методичною радою Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського 26 серпня 2024 року, протокол №1.